

سمای قرآن

سیره قرآنی بزرگان در علم و عمل

www.ketab.ir

سرشناسه:	رحیمی، احسان، ۱۳۶۸ -
عنوان و نام پدیدآور:	سیره قرآنی بزرگان در علم و عمل / احسان رحیمی.
مشخصات نشر:	اصفهان: عروج ایمان، ۱۳۹۶.
مشخصات ظاهری:	۲۲۸ ص.؛ ۱۴/۵ × ۲۱/۵ س.م.
شابک:	۹۷۸-۶۰۰-۹۶۶۹-۸۵-۱
وضعیت فهرست نویسی:	فیا
موضوع:	قرآن -- بررسی و شناخت
موضوع:	Qur'an -- Surveys
رده بندی کنگره:	BP۶۵/۴/۳/۹۱۳۹۶
رده بندی دیویی:	۲۹۷/۱۵۹
شماره کتابشناسی ملی:	۲۸۹۰۱۹۲



اداره کل تبلیغات اسلامی

استان اصفهان

سیدالیه کتاب

نام کتاب: سیمای قرآن «سیره قلمی علما و بزرگان»

نویسنده: احسان رحیمی

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۶۶۹-۸۵-۱

نوبت و تاریخ چاپ: اول - ۱۳۹۶

شمارگان: ۱۰۰۰ جلد

قیمت: ۱۲۰۰۰۰ ریال

مرکز پخش:

اصفهان خیابان مسجد سید اداره کل تبلیغات تبلیغات اسلامی استان اصفهان

۰۳۱۳۳۳۶۸۰۸۲

۳۳۳۶۹۰۹۳



فهرست مطالب



۱۵.....

بخش اول : سیمای قرآن / ۱۹

۲۱..... فصل اول: اهمیت قرآن

۲۱..... قرآن، باب معرفت الله

۲۱..... قرآن، کتاب انسان سازی و اصلاح

۲۲..... قرآن، سفره الهی برای انسان

۲۳..... قرآن، کتاب حرکت

۲۴..... امانت الهی و وظیفه امانتداران

۲۴..... تکریم و تعظیم قرآن

۲۵..... سفارشی جدی درباره قرآن

۲۵..... قرآن، نقطه اتحاد مسلمان ها

۲۶..... قرآن، متبع نور، حکمت و شفاء

۲۷..... قرآن، نسخه سعادت دنیوی و اخروی بشر

۲۹..... قرآن، کتاب حکمت، علم و حیات

۳۱..... قرآن، کتابی با کرامات ناشناخته

۳۳..... قرآن، کتاب پیغمبر ساز

۳۳..... قرآن، کتاب نجات



۳۳	قرآن، سفره رحمت بیکران الهی
۳۵	قرآن، صورت کتبیّه انسان کامل
۳۵	قرآن، تبیان کُلّ شیء
۳۷	تحدی قرآن
۳۸	قرآن، نور محض
۳۹	قرآن، کتابی برتر از کتاب‌های دیگر
۴۷	قرآن، کتاب هدایت در همه اعصار
۴۹	عظمت قرآن
۴۹	قرآن، هدایت‌کننده به سوی بهترین راه
۵۲	قرآن، عیسای مومنان و ضلالت ظالمان
۵۲	قرآن، کتاب رحمت و کمال انسان
۵۳	قرآن، برنامه و نور به بهترین آیین‌ها
۵۳	تکریم قرآن
۵۳	سیمای قرآن
۵۴	شباهت قرآن و باران
۵۵	خواص قرآن
۵۶	تفاوت قرآن و غیر آن
۵۷	قرآن، ذکر الهی
۵۷	انواع برخورد‌ها با قرآن
۵۹	فصل دوم: نزول قرآن
۵۹	نزول با هزار حجاب
۵۹	فایده نزول قرآن
۶۰	قرآن و نزول تدریجی
۶۳	نزاهت قرآن از تحریف
۶۴	نزول با الفاظ
۶۵	علت نزول تدریجی



۶۶	دلایل نزول تدریجی قرآن.....
۶۷	علت تکرار نزول برخی آیات قرآن.....
۶۸	دلایل تکرار برخی آیات در قرآن.....
۷۰	فصل سوم: اعجاز قرآن.....
۷۰	جامعیت، یکی از جلوه‌های اعجاز قرآن.....
۷۱	قرآن معجزه جاویدان.....
۷۲	جلوه قرآن.....
۷۳	اعجاز لفظی قرآن.....
۷۴	اعجاز معنوی قرآن.....
۷۸	فصاحت و بلاغت قرآن.....
۷۹	حقیقت اعجاز قرآن.....
۸۰	حقیقت اعجاز قرآن.....

بخش ۱۰ : انس با قرآن / ۸۳

۸۵	فصل چهارم: مهجوریت قرآن.....
۸۵	لزوم توجه به مواظ و معارف قرآن.....
۸۸	لزوم توجه به احکام سیاسی قرآن.....
۸۹	غفلت مسلمانان از قرآن.....
۹۰	مشکلات دنیای اسلام، نتیجه دوری از قرآن.....
۹۱	در برابر قرآن مقصریم.....
۹۲	لزوم ارتباط دائمی با قرآن.....
۹۲	عمل به قرآن، ملاک نزدیکی به آن.....
۹۳	لزوم آشنا کردن نسل جدید با قرآن.....
۹۵	اقرار برخی بزرگان به مهجوریت قرآن.....



فصل پنجم: انس با قرآن ۹۷

- ۹۷..... عرضه خود به قرآن وظیفه سالک الی الله
- ۹۷..... ضرورت انس داشتن دائم با قرآن
- ۹۹..... مراتب انس با قرآن
- ۱۰۰..... یادگیری متن قرآن، قدم اول انس با قرآن
- ۱۰۱..... ثمرات انس با قرآن
- ۱۰۱..... تأخیرها - مادام العمر
- ۱۰۱..... نهایی شدن دل
- ۱۰۲..... هدایت
- ۱۰۳..... قوی شدن - اسلام در مقابل دشمن
- ۱۰۵..... انس با قرآن - مقدمه - رفت نفس
- ۱۰۶..... معنای انس با قرآن

فصل ششم: تلاوت قرآن ۱۰۹

- ۱۰۹..... علاقه داشتن به تلاوت قرآن
- ۱۱۰..... قرائت قرآن، راهی به سوی محبوب
- ۱۱۰..... اثر قرائت قرآن در جوانی
- ۱۱۰..... ضرورت توجه به آداب قرائت
- ۱۱۱..... آداب قرائت قرآن
- ۱۱۴..... ضرورت توجه توأم به قرآن و ادعیه
- ۱۱۵..... اصلاح یک برداشت غلط (عمل به قرآن، به جای تلاوت قرآن)
- ۱۱۶..... انواع تلاوت و بهترین نوع آن
- ۱۱۶..... ویژگی خاص قرآن کریم
- ۱۱۷..... لزوم خواندن قرآن، از اول تا آخر
- ۱۱۷..... خواندن قرآن برای فهمیدن
- ۱۱۹..... ضرورت هماهنگی قرائت با معانی آیات



۱۲۱	 ضرورت همت قاریان برای اجرای یک تلاوت خوب
۱۲۶	 همگانی شدن تلاوت قرآن، مقدمه تشکیل جامعه قرآنی
۱۲۶	 ختم روزانه قرآن
۱۲۶	 تلاوت همراه با تدبیر
۱۲۸	 کوتاهی مسلمانان درباره تلاوت قرآن
۱۲۹	 تفاوت تلاوت و قرائت
۱۲۹	 دلیل و اثر بدن تلاوت قرآن
۱۳۰	 بیایه ماهری قرآن
۱۳۰	 شیرینی و تازگی همیشه قرآن
۱۳۲	 اصلاح یک برداشت غلط (خواندن قرآن، فقط به قصد کسب ثواب)
۱۳۲	 چگونگی تأثیر رافعه
۱۳۳	 میزان مطلوب تأثیر روانه
۱۳۴	 اهمیت تلاوت
۱۳۴	 تشویق افراد به تلاوت قرآن
۱۳۵	 تلاوت دائمی داشتن
۱۳۶	 سفارش به تلاوت قرآن
۱۳۷	 رعایت آداب ظاهری و باطنی در تلاوت قرآن
۱۳۷	 سفارش به تلاوت قرآن
۱۳۸	 تشویق افراد به تلاوت قرآن
۱۳۸	 تلاوت مطلوب قرآن
۱۳۹	 تلاوت قرآن و پاکی ذهن از خواطر
۱۳۹	 اهمیت تلاوت قرآن
۱۴۰	 تلاوت قرآن با صوت حزین
۱۴۱	 شفاعت قرآن برای انس دارندگان با او
۱۴۳	 آداب تلاوت
۱۴۳	 داشتن قابلیت؛ شرط بهره مندی از تلاوت
۱۴۴	 تلاوت قرآن



فصل هفتم: حفظ قرآن ۱۴۶

- حفظ قرآن، نعمتی بزرگ ۱۴۶
حفظ قرآن، فرصتی برای تدبیر ۱۴۷
یک تذکر مهم درباره حفظ قرآن ۱۴۷
ضرورت اهتمام به حفظ قرآن ۱۴۸
ضرورت تکرار برای حافظان قرآن ۱۴۹

فصل هشتم: فهم و تفسیر قرآن ۱۵۰

- عجز بشر از تفسیر حقیقی قرآن ۱۵۰
مواز فهم قرآن ۱۵۱
هوای نفس و احساسات طبیعی بشر ۱۵۱
خودبینی ۱۵۲
آراء و مسالک باطله ۱۵۴
معاصی و کدورات ۱۵۵
نفهمیدن تفاوت بین تدبیر در قرآن و تفسیر به رأی ۱۵۶
حب دنیا ۱۵۷
درجات فهم ۱۵۸
شرط فهم قرآن ۱۶۱
فهم خالص قرآن ۱۶۳
فهم قرآن، مرد خدا می خواهد ۱۶۴
ابزار فهم قرآن ۱۶۴
مراتب فهم قرآن ۱۶۵
ضرورت رسیدن به فهمی صحیح از قرآن ۱۶۶
ضرورت مواظبت بر تحریف نشدن قرآن ۱۶۷
ضرورت تفسیر قرآن ۱۶۷
معنای تفسیر ۱۶۸



۱۷۰	انواع تفاسیر نادرست
۱۷۴	بهترین روش تفسیر
۱۷۴	ممکن بودن فهم قرآن برای همگان
۱۷۵	مراتب فهم قرآن
۱۷۷	جهانی بودن زبان قرآن
۱۷۹	توانایی همگان برای فهم مراتبی از قرآن
۱۸۰	تفسیر حقیق قرآن
۱۸۰	شرط رسیدن به حقیقت قرآن
۱۸۰	مراتب و درجات فهم قرآن
۱۸۱	اتحاد قرآن عرفان و رهان
۱۸۲	اتحاد عقل و وحی
۱۸۳	مراتب فهم قرآن
۱۸۳	شرط فهم قرآن
۱۸۴	فهم قرآن
۱۸۶	فصل نهم: تدبیر در قرآن
۱۸۶	افراط و تفریط در برخورد با صورت و سیرت قرآن
۱۸۷	ضرورت تدبیر در قرآن
۱۸۷	ثمره تدبیر در قرآن کریم
۱۸۸	منزه بودن، شرط بهره مندی از حقایق قرآن
۱۸۸	ضرورت تدبیر برای بهره مندی از قرآن
۱۸۹	انس با قرآن، مقدمه تدبیر
۱۸۹	تدبیر، هدف وحی
۱۹۰	دعوت به شناخت قرآن
۱۹۱	تدبیر در قرآن، وظیفه‌ای همگانی
۱۹۱	افراط‌ها و تفریط‌ها و برخورد ناصحیح با قرآن
۱۹۴	برخورد قرآن با جمود اندیشی و انحرافات فکری



۱۹۶	انواع آیات قرآن برای تدبیر.....
۱۹۷	سیر تدبیر، از محسوسات به معقولات.....
۱۹۸	ممکن بودن تدبیر در قرآن.....
۱۹۹	علت تشویق قرآن به تدبیر و تفکر.....
۱۹۹	شرط تدبیر صحیح در قرآن.....
۲۰۰	تکریم قرآن، با تدبیر کردن در آن.....
۲۰۰	تدبیر در قرآن، امری ممکن و همگانی.....
۲۰۲	تدبیر در قرآن.....

فصل دهم: عمل به قرآن ۲۰۵

۲۰۵	عمل نکردن به قرآن، برابر با استهزاء قرآن.....
۲۰۶	دنیای اسلام مشغول به قرآن.....
۲۰۷	عمل به قرآن، سیر احسان قرآن.....
۲۰۹	جذب کردن دیگران به اسلام، با عمل به قرآن.....

فصل یازدهم: قرآن و عترت ۲۱۲

۲۱۲	اهل بیت علیهم السلام ، مفسران حقیقی قرآن.....
۲۱۳	حدیث تقلین.....
۲۱۴	قرآن ناطق.....
۲۱۵	اهل بیت علیهم السلام ، پاسداران وحی.....
۲۱۵	جدایی ناپذیری تقلین از هم.....
۲۱۸	جایگاه اهل بیت علیهم السلام نسبت به قرآن.....
۲۱۹	نتیجه جدا کردن قرآن از عترت.....
۲۱۹	نقش اهل بیت علیهم السلام در فهم قرآن.....
۲۲۰	قرآن و ولایت.....
۲۲۱	عترت نبی اکرم صلی الله علیه و آله ، بهترین منازل قرآن.....
۲۲۲	عشق به قرآن و عترت.....



۲۲۲	 کوتاهی خاصه و عامه درباره قرآن و عترت
۲۲۲	 کوتاهی در حق عترت علیه السلام
۲۲۳	 علامت اتحاد قرآن و اهل بیت علیهم السلام
۲۲۴	 حدیث ثقلین، عامل وحدت مسلمانان
۲۲۵	 پاسخی به گویندگان «حَسْبُنَا كِتَابُ اللَّهِ»
۲۲۶	 خودمان دست خود را بستیم
۲۲۶	 علت جدا نمدن عترت از قرآن
۲۲۷	 رد تشکیک
۲۲۷	 هر قرآن، علم علیه السلام است
۲۲۸	 فصل دوازدهم: توبیه‌ها و دستورالعمل‌های قرآنی
۲۲۸	 تأثیر سوره توحید
۲۲۹	 ادای قرض و رفع تنگی معیشت
۲۲۹	 درخواست فرزند
۲۲۹	 سفارشات قرآنی
۲۳۰	 سفارش به خواندن سوره «یس»، برای رسیدن به حقیقت خود سوره
۲۳۱	 دیدن ارواح در خواب
۲۳۱	 اهمیت آیت الکرسی در محفوظ بودن از خطرات
۲۳۳	 تقویت روح
۲۳۳	 شرح صدر
۲۳۳	 رفع پریشانی افکار
۲۳۴	 اثرات و برکات برخی آیات و سور قرآنی در قالب پرسش و پاسخ
۲۳۵	 معرفت نفس
۲۳۸	 سوره عصر
۲۳۹	 سوره توحید
۲۴۱	 فهرست مآخذ

مقدمه

آشنایی با قرآن کریم، در جایگاه آخرین برنامه انسان‌سازی، نه تنها اهمیت بسزایی دارد، بلکه در نهایت اهمیت است. این آشنایی راه‌هایی دارد که یکی از مطمئن‌ترین و رایج‌ترین حال، در دسترس‌ترین آنها، شناسایی این کتاب مقدس و هدایت‌گر ره‌گوار بررسی سیره علمای دین و بزرگان است.

علما و مجتهدان نیز گواهی می‌دهند که پس از شناخت اسلام و شناساندن آن به دیگران، در تبیین و حفظ معارف اسلامی زحمات طاقت‌فرسایی را تحمل کرده‌اند و آن را با زبان و قلم سلیقه‌ای ارزش‌آفرین خویش به نسل‌های بعدی منتقل کرده‌اند، وارثان به حق پیامبران و امامان معصوم علیهم‌السلام و تداوم‌بخش راه و حرکت الهی ایشان هستند.

هدف اصلی و اولیه تدوین این کتاب، آشنایی با جایگاه و اهمیت قرآن از دیدگاه بزرگان دین و بررسی سیره عملی ایشان را استفاده از این کتاب آسمانی است. هرچند که بیان عظمت شأن قرآن و نقش هدایتگری آن که در خود قرآن و کلام معصومین علیهم‌السلام آمده، رهگشای راه پرستش‌گانه سرچشمه زلال قرآن کریم است، ولی بررسی گفتار بزرگان و سیره علمی ایشان در زمینه این کتاب مبین می‌تواند تا حدودی در جهت رفع مہجریت آن کارساز باشد. بنابراین اهداف نگارش این کتاب عبارت‌اند از:

۱- آشنایی با جایگاه و اهمیت قرآن در زمینه‌های مختلف، از دیدگاه بزرگان دین؛



۲- بررسی نظرات آنها درباره این کتاب آسمانی و سیره عملی ایشان در استفاده از آن؛

۳- مهمجوریت‌زدایی از قرآن کریم.

جهت‌گیری کتاب‌هایی که تاکنون به این موضوع پرداخته‌اند، اگرچه محدود، بیشتر بدین صورت بوده است که قرآن کریم را از دیدگاه یک شخصیت بررسی کرده‌اند و تفاوت کتاب حاضر با کتاب‌های مشابه که در واقع، نوآوری اثر حاضر محسوب می‌شود، از دو جهت قابل توجه است:

۱- در کتاب‌های مشابه، مطالب، به تفکیک شخصیت‌ها (مفسران، حافظان، تریان‌ر مشهوران قرآن پژوه) آورده شده است، ولی در اثر حاضر، نکات مطرح شده از بزرگان، با تفکیک موضوعی (اهمیت و جایگاه قرآن، رابطه قرآن و عمر، مجربیت قرآن، سیره عملی علما در قرائت قرآن، آداب تلاوت قرآن، سبک و ثرائت قرآن، کرامات و برکات آیات و سور قرآنی، دستورالعمل‌های قرآنی و...) آورده شده است.

جامع‌تر و منسجم‌تر بودن مطالب آن و همچنین استفاده از منابع جدیدتر از نوآوری‌های دیگر این کتاب محسوب می‌شود.

آنچه در این کتاب آمده است، برگزیده‌ای از سیره و سخنان علمای بزرگوار اسلام: امام خمینی رحمه‌الله؛ آیت‌الله خامنه‌ای رحمه‌الله؛ آیت‌الله بهجت رحمه‌الله؛ علامه حسن‌زاده آملی رحمه‌الله؛ آیت‌الله جوادی آملی رحمه‌الله؛ علامه طباطبائی رحمه‌الله؛ علامه طهرانی رحمه‌الله؛ حاجت‌الاسلام قرائتی رحمه‌الله؛ حاج اسماعیل دولابی رحمه‌الله؛ شهید سعیدی رحمه‌الله؛ آیت‌الله بهاء‌الدینی رحمه‌الله؛ آیت‌الله کشمیری رحمه‌الله؛ آیت‌الله سیدعلی رحمه‌الله؛ آیت‌الله کوهستانی رحمه‌الله؛ شیخ مجتبی قزوینی خراسانی رحمه‌الله؛ حاج شیخ عباس قمی رحمه‌الله؛ آیت‌الله شاه‌آبادی رحمه‌الله "است که در دوران مسئولیت مؤلف در دارالقرآن الکریم دانشگاه امام صادق رحمه‌الله از سال ۱۳۸۸، به مدت ۴ سال، گردآوری و



تلخیص کرده است.^۱ برخی از این سخنان، به جهت رعایت اختصار یا سهولت در انتقال پیام، با کمی تصرف ظاهری نقل شده است. نکته‌ای که لازم به یادآوری است آن است که برای عباراتی که از علما و سیره آنها نقل شده‌ست، جهت سهولت انتقال پیام، عنوانی انتخاب شده است. نکته دیگر اینکه، به دلیل تفاوت در رویکردها، نوع بیان و نوشتار و همچنین تفاوت آثار علما ممکن است برخی عبارات صبغه‌ای عرفانی، علمی یا عرفی داشته باشد، اما به دلیل اینکه بنای مؤلف بر انتقال مستقیم پیام بوده است، رای ساده سازی عبارات از حیث ظاهری دخل و تصرفی در عبارات صورت گرفته است. لذا ممکن است که خوانندگان محترم در خواندن یا فهم برخی از این عبارات، به دقت و اطلاعات علمی نیاز داشته باشند. همچنین به دلایل فنی مطالب بر حسب موضوعات مطرح شده، ممکن است عبارات نقلی هر موضوع، به صورت‌های نقل قول مستقیم، به نقل قول غیرمستقیم و نقلی درباره سیره علمی هر کدام از بزرگان باشد. در پایان، شایسته است از جناب آقای حسن غفورزاده که طرح اصلی تألیف این کتاب را مطرح کردند، وین آن سهم بسزایی داشتند و همچنین از آقایان روح الله داوری و سهراب نعمتی که بنده را در تدوین این کتاب یاری کردند تشکر و قدردانی نمایم.

احسان رحیمی^۲

زمستان ۱۳۹۶

۱. از آنجا که این کتاب، نتیجه تلاش دانشجویی است که طی چند سال، در قالب نشریه‌های داخلی دارالقرآن دانشگاه (به نام شبنم وحی) چاپ شده است؛ گرچه نویسنده ادعا ندارد که همه نظرات علما در آن آمده است، اما باید گفت که اولاً نسبت به آثار موجود در این زمینه کامل‌تر است و ثانیاً، فتح بابی برای علاقه‌مندان در این عرصه برای نگارش آثار کامل‌تر است. (مؤلف)

۲. دانش آموخته کارشناسی ارشد معارف اسلامی و مدیریت بازرگانی دانشگاه امام صادق علیه السلام و دانشجوی دکتری مدیریت دولتی گرایش تصمیم‌گیری و خط‌مشی‌گذاری عمومی پردیس فارابی دانشگاه تهران - قم - erahimikh@gmail.com